



Дарителството в България през 2024 г.

Проучване и анализ на
Български дарителски форум



ДАРТЕЛСТВОТО В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2024 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Обща картина на дарителството в България през 2024 г.	3
Колко са дарените средства?	3
Кои са дарителите?	3
Каква е средата за развитие на дарителството през 2024 г.?.....	6
Подробно представяне на данните по източници	7
Компании.....	7
Фондации	13
Физически лица	16
 Дарения към общините в България – 2024 г..	23
Колко са дарените средства към общините?.....	24
Кои са основните дарители към общините?	26
Предназначение на даренията към общините.....	27

Дарителството в България през 2024 г.

Анализ на Български дарителски форум

Методология и източници на данни

Анализът се базира на комбиниран подход, включващ официални статистически данни, административни регистри и емпирични изследвания. Използвани са:

- **Данни от Националната агенция за приходите** за декларирані дарения от юридически лица, еднoлични търговци и физически лица;
- **Официална справка от Националния статистически институт** за разходите за дарения, направени от юридически лица с нестопанска цел през 2024 г.;
- **Данни от финансови отчети** в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, както и отчети на международни дарителски организации;
- **Национално представително социологическо проучване относно нагласите на хората към дарителството**, проведено от агенция „Алфа Рискърч“ през февруари 2025 г.;
- **Данни от разширени въпросници** до компании и фондации сред дарителската общност в България;
- **Справка от трите мобилни оператора** за дарения чрез обаждания и SMS;
- **Данни от отчетите на съществуващите дарителски платформи** в страната.

Този интегриран подход осигурява висока степен на надеждност и представителност на анализа, като комбинира количествени и качествени източници за цялостна картина на дарителските практики в България.



Анализът на дарителството 2024 г. е изготвен с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“.

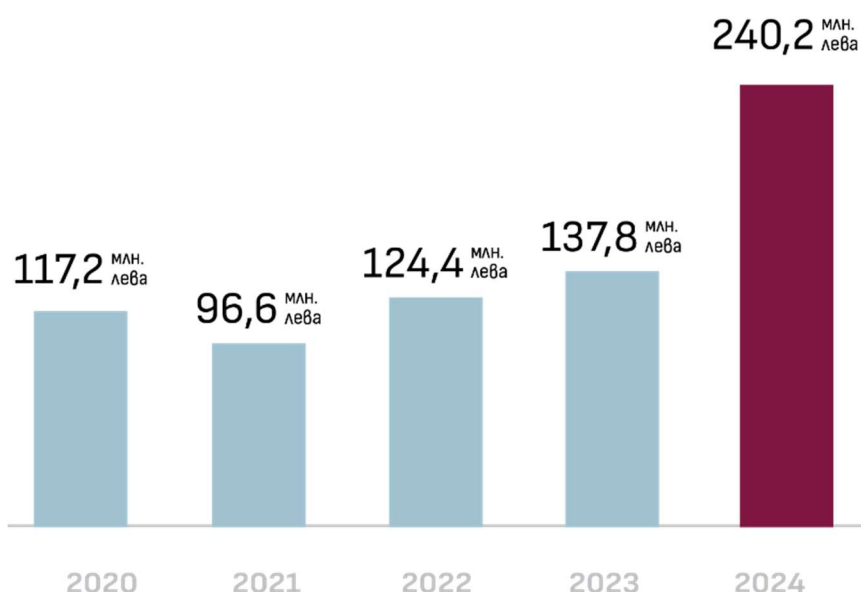
Цялата отговорност за съдържанието се носи от БДФ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че отразява официалното становище на донорите и техните програми.

ОБЩА КАРТИНА НА ДАРИТЕЛСТВОТО В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2024 Г.

Колко са дарените средства?

През 2024 г. общата стойност на даренията от компании, фондации, физически лица и еднoлични търговци достига **240,2 млн. лева**, което представлява ръст от 74% спрямо предходната година. За увеличението със 102,4 млн. лева спрямо 2023 г. основен принос имат корпоративните дарения, които формират над половината от общия обем. Тази динамика подчертава тенденция към засилване на стратегическото корпоративно участие, съчетано с устойчиво нарастване на индивидуалното дарителство.

Фиг. 1: Общ обем на даренията за последните 5 години, лева



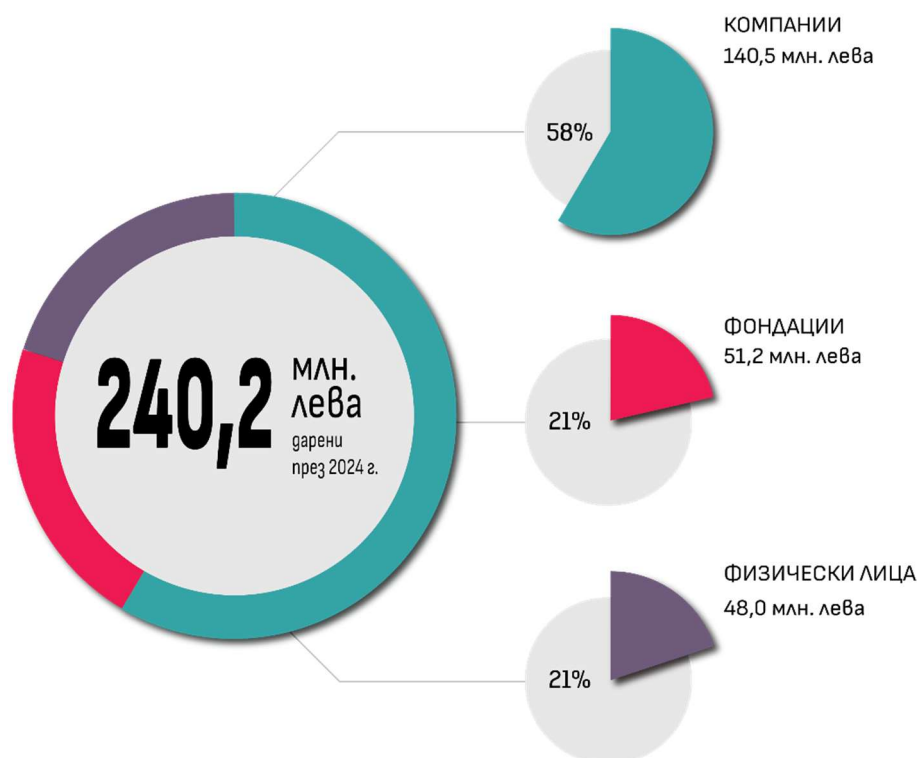
Методологична бележка: Представените данни за дарени средства са в номинални стойности и не са коригирани спрямо инфлация или индексирани по показателите за покупателна способност на страната за съответния период. Поради това сравненията между отделните години отразяват номинални промени, а не реалната стойност на даренията в условията на променяща се икономическа среда.

Кои са дарителите?

Анализът на дарителството в България за 2024 г. представя данни за дарени средства от четири основни групи дарители:

- компании – юридически лица, декларирали направени дарения през 2024 г. съгласно Закона за корпоративното подоходно облагане,
- фондации и други нестопански организации, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, предоставили дарения в подкрепа на различни каузи съгласно годишните им финансови отчети към НСИ,
- физически лица – за декларирани дарения съгласно Закона за данъците върху доходите на физическите лица, както и направени дарения посредством дарителски SMS и обаждания и дарителски платформи,
- еднoлични търговци – за декларирани дарения съгласно Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Фиг. 2: Общ обем дарени средства през 2024 г., лева

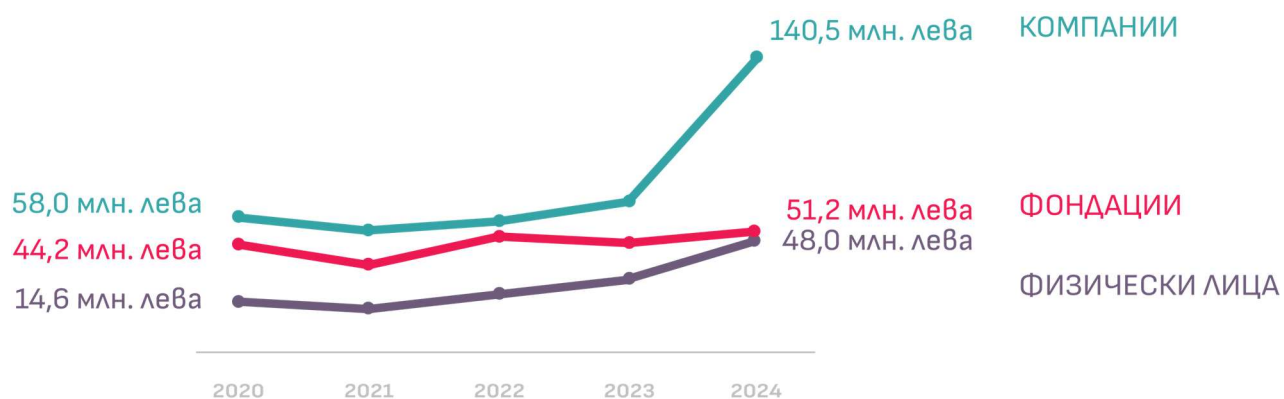


Корпоративният сектор продължава да бъде основният двигател на растежа в дарителската среда през 2024 г. Увеличението на корпоративните дарения е впечатляващо както в абсолютна стойност – с 74,2 млн. лева повече спрямо предходната година, така и като относителен дял – ръст от 10,5 процентни пункта. Това развитие показва засилена ангажираност на бизнеса към социалнозначими каузи и създава предпоставки за реализиране на по-мощни и стратегически програми. Наблюдава се тенденция към многогодишни партньорства и програмноориентирани инициативи, които позволяват устойчиво въздействие и по-висока ефективност на инвестирания дарителски ресурс.

Фондациите също отбелязват номинален ръст от 6 млн. лева, което е положителен сигнал за стабилност. Въпреки това, относителната им тежест в общата структура на даренията намалява. Това не означава спад в активността на фондациите, а по-скоро е резултат от значителния ръст на корпоративните дарения, който „разрежда“ дела на нестопанските организации. Тази динамика поставя пред фондациите предизвикателството да търсят нови форми на партньорство и ко-финансиране, за да запазят влиянието си в дарителската екосистема.

Индивидуалното дарителство бележи ускорен ръст от 84%, което е показателно за активиране на мащабни публични кампании и засилено използване на дигитални канали за набиране на средства. Лекото укрепване на дела на физическите лица в общата структура на даренията е добра основа за развитие на устойчиви модели като абонаментни или месечни дарения. Това отваря възможности за изграждане на дългосрочни отношения с дарителите и за създаване на стабилна база за привличане на подкрепа за каузи.

Фиг. 3: Дарени средства по източници за последните 5 години, лева



Дарени средства по източници, лева

Година	Компании	Фондации	Физически лица	Еднолични търговци	ОБЩО
2020	58 011 004	44 159 203	14 639 489	428 199	117 237 895
2021	51 381 167	33 780 198	10 897 101	557 918	96 616 384
2022	56 265 306	48 409 802	18 574 735	1 143 795	124 393 638
2023	66 345 572	45 176 137	26 052 632	250 832	137 825 173
2024	140 548 447	51 246 757	47 981 612	394 404	240 171 220

КАКВА Е СРЕДАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ДАРИТЕЛСТВОТО ПРЕЗ 2024 Г.?

2024 година беше наситена със събития както във вътрешнополитически, така и в международен план. За поредна година преобладаваха кризите и трусовете. Загълбочи се разделението в обществото, повиши се степенята на агресия в публичното говорене и поведение. Нарасна напрежението в обществено-политическата и икономическата обстановка в страната и в света.

Година на избори

Започнахме 2024 г. в очакване на ротация в правителството, която обаче не се състоя. Вместо това през юни избрахме 50-о Народно събрание (НС) и български представители в Европейския парламент. 50-ият парламент не успя да излъчи редовно правителство. Така се стигна до седмимесечните предсрочни избори за Народно събрание през последните три и половина години през октомври. Междувременно страната беше управлявана от служебни правителства. Почти три месеца след изборите през есента беше постигнато съгласие за съставяне на редовно правителство с участието на трима коалиционни партньори – ГЕРБ-СДС, „БСП-Обединена левица“, ИТН и с подкрепата на „Демокрация, права и свободи – ДПС“, заменена през 2025 г. от ДПС-Ново начало.

Относителна устойчивост на икономиката

На фона на нестабилната глобална икономическа среда през 2024 г. българската икономика показва относителна устойчивост. По данни на Националния статистически институт (НСИ) през 2024 г. БВП се увеличи с 3,4% спрямо 2023 г. Инфлацията постепенно се нормализира до 3–4%, като според НСИ средногодишният ѝ ръст е 2,4%. Останаха обаче структурни предизвикателства – ниска производителност, демографски натиск и политическа нестабилност. Корпоративният сектор се сблъска с повишени разходи за труд и несигурност около инвестициите по Плана за възстановяване и устойчивост.

Пазарът на труда в България през 2024 г. остана сравнително стабилен, с ниска безработица. Минималната работна заплата се повиши значително – с 19,6%, но в масовия случай реалните доходи нараснаха умерено и инфлационният натиск върху всекидневните разходи продължи да ограничава потреблението на домакинствата.

Потребност от дарителска подкрепа

През 2024 г. продължиха масираните политически атаки срещу гражданския сектор. Бяха прокарани законодателни промени, открито насочени срещу неправителствените организации и ограничаващи тяхната дейност, например [в Закона за предучилищното и училищното образование](#). Неколкократно бяха внасяни проекти за промени в същата посока в Закона за закрила на детето, както и няколко варианта на Закон за чуждестранните агенти, който предвиждаше стигматизация на физически и юридически лица, които получават финансова подкрепа от източници извън пределите на ЕС.

Освен влошаване на средата за работа на неправителствения сектор, през 2024 г. беше отбелязана тревожна тенденция за увеличаване на агресията в дома с над 53 000 сигнала за домашно насилие. Към това се добавиха големи пожари, които унищожиха гори и оставиха много хора без дом. В същото време хиляди българи бяха на воден режим в различни райони на България, а над 20 000 домакинства прекараха Коледните и новогодишните празници на 2024 г. без ток заради амортизирана електропреносна мрежа, липса на достатъчно инвестиции в нейното обновяване и на адекватен контрол от страна на държавата върху електроразпределителните дружества.

ПОДРОБНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДАННИТЕ

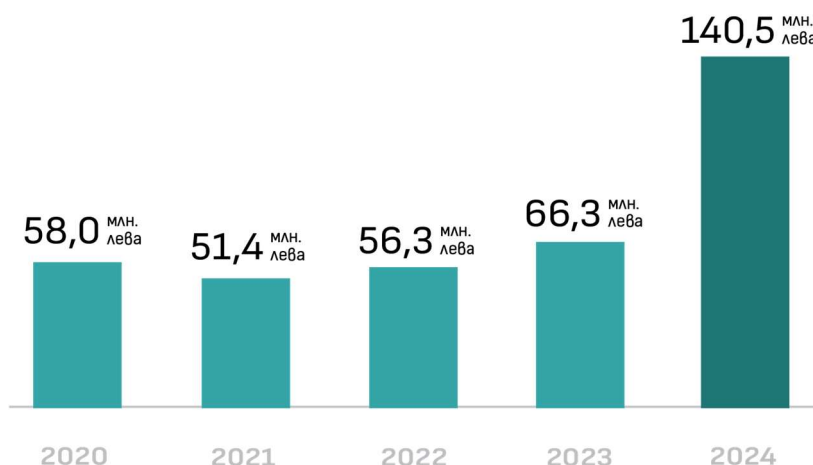
от изследването на дарителски практики и нагласи към дарителството в България през 2024 г.

КОМПАНИИ

1.1. Размер на даренията

През 2024 г. компаниите са декларирали дарения на обща стойност от **140 548 447 лева**¹. Спрямо предходната 2023 г. се отчита извънредно голям ръст – над 100%. Този обем прави особено впечатление, тъй като за последните пет години се наблюдаваше плавна тенденция на нарастване в обемите декларирани дарения от фирмите, а пикове обикновено се регистрираха в години с кризи или природни бедствия с голямо негативно въздействие.

Фиг. 4: Обем на дарените средства от компании за последните 5 години, лева



През 2024 г. не е регистрирана криза в особено голям мащаб (с изключение на масовите горски пожари през летния сезон), което поставя въпроса за причините за този скок.

Двойно по-големият обем декларирани дарения може да се дължи на:

- Засилена корпоративна ангажираност към ESG и устойчиво развитие – компаниите все повече интегрират дарителството като част от стратегиите си за социална отговорност.
- Повишена прозрачност и отчетност – компании, които преди не са декларирали дарения, вече го правят поради изискванията и за нефинансово отчитане.
- Маркетингови и имиджови фактори – засилена конкуренция за позициониране като „отговорен и устойчив бизнес“.
- Фокус върху дългосрочни програми – увеличаване на мащаба на проекти в области като образование, околна среда и социална подкрепа.
- Икономическа стабилност и по-високи печалби – позволява на компаниите да отделят по-големи бюджети за дарителство.

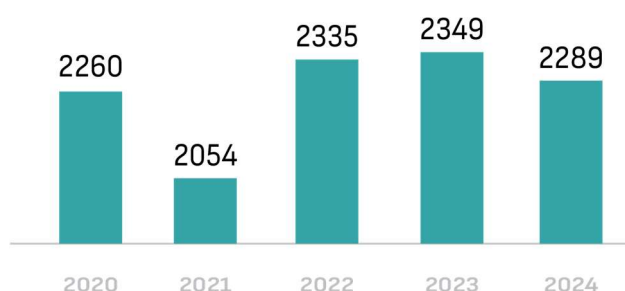
¹ Съгласно справка от НАП за декларирани дарения през 2024 г. в годишната данъчна декларация по ЗКПО

По-доброто познаване на съществуващите данъчни стимули при дарения и ползването им биха могли също да бъдат възможен фактор, който повлиява дарителските практики на фирмите. Това обаче не е приложимо обяснение в търсене на отговора за удвоения обем декларираните дарения през 2024 г. поради ниския брой търговски дружества, които са декларирали дарения и респ. са се възползвали от тази насърчителна мярка.

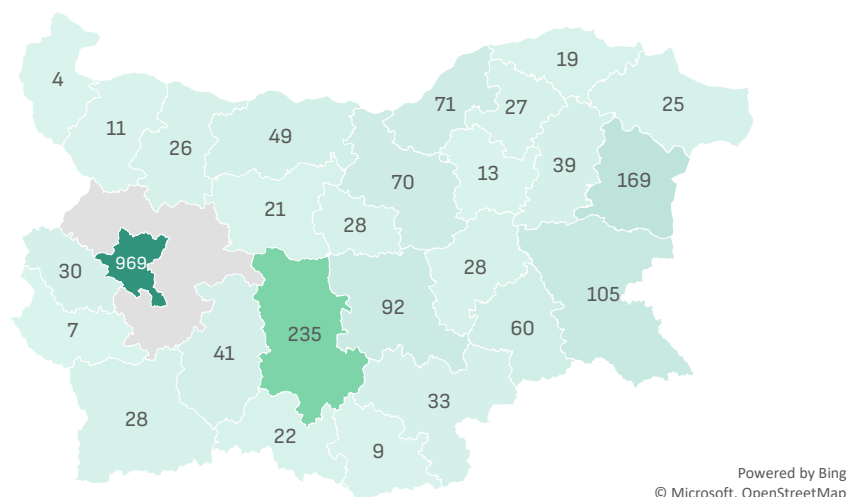
1.2. Брой корпоративни дарители

Фирмите, декларирали дарения през 2024 г., са **2289, което е едва 0,57% от общия брой дружества, подали декларации по чл. 92 от ЗКПО**. Не се наблюдава съществена промяна спрямо предходната година – за 2023 г. те са 2349 или 0,61%. Този дял е приблизително без изменение в последните 5 години.

Фиг. 5: Брой компании, декларирали дарения за последните 5 години



Фиг. 6: Брой компании, декларирали дарения през 2024 г. по регистрация на ЮЛ



Географско разпределение на компаниите, декларирали дарения, според административната им регистрация, показва ясно изразена концентрация около столицата и големите икономически центрове на страната. Най-голям дял има София-град, където са регистрирани 969 компании от тези, декларирали дарения, или 43% от всички. Това потвърждава водещата роля на столицата като икономически и корпоративен хъб, в който се генерира значителна част от дарителската активност.

След София се нареждат Пловдив с 235 компании (9,1%), Варна с 169 компании (7,4%) и Бургас със 105 компании (4,9%). Тези три града, заедно със столицата, формират „топ 4“ по брой

корпоративни дарители, като общо събират приблизително 64,4% от всички компании, декларирали дарени средства. Това е показателно за силната концентрация на корпоративната ангажираност в регионите с най-голяма икономическа активност и развита бизнес среда, където оперират и най-значителна част от големите компании в България.

Наблюдаваната географска концентрация на компании, декларирали дарения, около София и основните икономически хъбове може да се обясни с комбинация от фактори:

➤ **Финансови и икономически предпоставки**

- Компаниите в тези региони са с положителен финансов резултат, което им позволява да отделят средства за дарителство.
- Възползване от данъчни облекчения – по-големите фирми имат капацитет да следят и прилагат данъчните стимули за дарения.
- По-високи обороти и ликвидност – създават възможност за еднократни големи дарения и дългосрочни програми.

➤ **Корпоративна култура и организационен капацитет**

- По-добре развита дарителска култура – големите компании имат традиции в социалната отговорност и устойчивост.
- Част от международни корпоративни групи – адаптират глобални CSR и ESG политики на местно ниво.
- Изградени вътрешни екипи (финанси, правни, комуникации), които управляват дарителски програми и отчетност.

➤ **Административни и отчетни фактори**

- Регистрация на ЮЛ в столицата – много компании, дори с дейност в други региони, са регистрирани в София заради достъп до институции, банки и консултанти.
- Наличие на системи за отчетност и нефинансови отчети – големите фирми следят KPI за устойчивост и декларират даренията по-стриктно.

➤ **Достъп до партньори и публичност**

- Концентрация на НПО и каузи в София – улеснява сътрудничеството и видимостта на дарителските програми.
- По-голям PR ефект – дарителството в столицата носи висока публичност и репутационна стойност.

➤ **Допълнителни причини**

- Регулаторни изисквания – големите компании са обект на по-строги правила за нефинансово отчитане.
- Секторни особености – индустрии като финанси, IT, телекомуникации са концентрирани в столицата или други големи икономически хъбове и традиционно са активни в дарителството.
- Мрежови ефект – бизнес асоциации и корпоративни клубове в големите градове стимулират дарителството.

1.3. Категории получатели

Нормативната рамка в България дефинира четири основни групи получатели на дарения. Съгласно ЗКПО всяка от компаниите, направила дарение през финансовата година, декларира към коя от групите се съотнася организацията или физическото лице, получило дарението. Различните групи получатели на дарения са обвързани с методологията, по която се изчисляват данъчните облекчения за дарителите, а именно:

При дарения в полза на лица:	Размер на данъчното облекчение
С код 01: - здравни и лечебни заведения; - специализирани институции за предоставяне на социални услуги за деца и възрастни; - детски ясли, детски градини, училища, висши училища или академии; - регистрирани в страната вероизповедания; - специализирани предприятия или кооперации на хора с увреждания; - хора с увреждания; - лица, пострадали при бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия, или на семействата им; - Българския Червен кръст; - социално слаби лица; - деца с увреждания или без родители; - юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, с изключение на организации, подпомагащи културата по смисъла на Закона за меценатството; - Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници"; - комунитети за лечение на наркозависими, както и на наркозависими лица за тяхното лечение; - Детския фонд на Организацията на обединените нации (УНИЦЕФ); - социални предприятия, вписани в регистъра на социалните предприятия	до 10% приспадане от сумата на данъчната основа
С код 02: - в полза на НЗОК за лечение на деца - Център за асистирана репродукция	до 50% приспадане от сумата на данъчната основа
С код 03: по реда и условията на Закона за меценатството	до 15% приспадане от сумата на данъчната основа
С код 04: дарения на компютри и периферни устройства за тях, произведени до една година преди датата на дарението, в полза на български училища, включително висши училища	без ограничение в размера на разхода за дарение при конкретните условия

Фиг. 7: Справка за направени дарения от декларациите по чл. 92 от ЗКПО за 2023 и 2024 г.

Показател	2023		2024	
	Брой лица, направили дарение	Сума на направените дарения, лева	Брой лица, направили дарение	Сума на направените дарения, лева
Дарения в полза на лица с код 01	2328	65 820 093	2 271	114 644 415
Дарения в полза на лица с код 02	4	15 534	8	34 939
Дарения в полза на лица с код 03	10	423 966	10	25 869 093
Дарения в полза на лица с код 04	7	85 979	0	0
Общо:	2349	66 345 572	2 289	140 548 447

Ключови наблюдения:

- Ръстът в обема декларираните дарения е концентриран при получателите с дъа кода – 01 (в т.нар. общ случай) и особено 03 (по Закона за меценатството).
- Декларираните дарения в общия случай са **около 66% от общия ръст** (+48,8 млн. лв.), при **намаляващ брой дарители** (–57), но **силно нарастващ размер на отделното дарение** (+78,6% средно на дарител).
- Декларираните дарения по Закона за меценатството са **фактора-изненада**: при **едва 10 дарители и през 2023 г., и през 2024 г.** сумата скача от **0,42 млн. до 25,87 млн. лв през втората година**. Тази разлика може да се дължи на **едно или няколко извънредно големи дарения**. НАП не предоставя конкретни данни за тях, а Министерство на културата не поддържа публичен и актуален регистър на меценатите (бел. ред.: към момента на изготвяне на Анализа).
- Наблюдават се спад в броя на дарителите, но и значително увеличение на обемите – характерно за концентрация на дарителството – от по-малко активни дарители с по-големи дарения.

1.4. Сфери на подкрепа

Дарителската подкрепа при компаниите през 2024 г. е концентрирана в социални, образователни и общностни каузи, следвани от здравеопазване. Налице е силна ориентация към директен социален ефект, услуги за хора/общности и видими резултати.

Околна среда и устойчивото развитие също е широко подкрепяна тема, но по-рядко се маркира като водещ приоритет – често е интегрирана като част от ESG инвестициите. Прави впечатление, че компаниите избират да подкрепят тази сфера през доброволчески инициативи, чрез които насърчават служители и партньори за даряване на труд.

Правата на човека и гражданското участие са нишови приоритети и изискват по-внимателно позициониране и управление на репутационния риск.

Фиг. 8: Сфери на подкрепа от страна на компаниите за 2024 г.



Като най-чести получатели на дарения от компаниите през 2024 г. се запазват общините, специализираните институции за деца или възрастни хора, училищата, здравните и лечебни заведения, гражданските организации (сдружения и фондации).

Не се наблюдава промяна и сред най-предпочитаните механизми, чрез които компаниите са дарявали средства през годината: директни дарения за реализиране на дейност, собствени програми/инициативи в подкрепа на различни каузи или уязвими групи, нефинансови дарения (материали, продукти, услуги), доброволен труд на служителите, дарителство по вedomост и маркетинг, свързан с кауза.

Прави впечатление увеличеният обем на финансова подкрепа чрез т.нар. грантови програми – предоставяне на безвъзмездно финансиране чрез конкурсна програма за проекти и инициативи, разработени предимно от граждански организации и читалища.

ФОНДАЦИИ

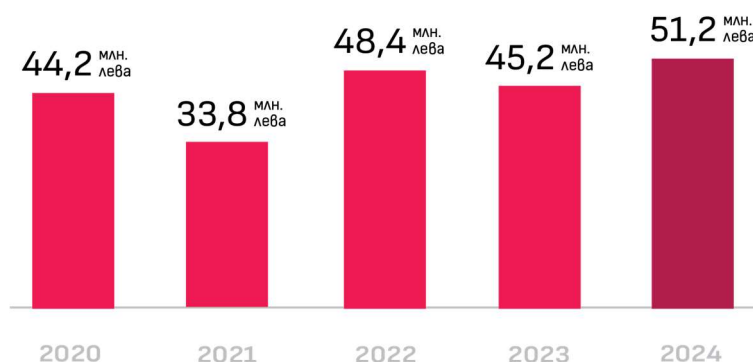
2.1. Размер на даренията от фондациите

Общата сума на даренията от фондации през 2024 г. възлиза на 51 246 757 лева. Данните са предоставени от Националния статистически институт (НСИ) и отразяват отчетените разходи за дарителска подкрепа от фондации в обществена и частна полза. Към официалните данни са добавени и средства от международни фондации с активна оперативна дейност в страната.

Обхват на данните от НСИ:

- Включени са юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), подали своите отчети за 2024 г.
- Анализът използва данни от отчетите за приходите и разходите на общо **1618 фондации**, от които:
 - **1108 фондации** са регистрирани в обществена полза;
 - **510 фондации** – в частна полза.

Фиг. 9: Графика на общия обем дарения от фондации за последните 5 години, лева



Сравнение с предходната година: Спрямо 2023 г. се отчита номинален ръст от **6 млн. лева** в общия обем предоставена дарителска подкрепа от фондации.

Запазва се тенденцията фондация „Америка за България“ да бъде организацията с най-голям обем дарени средства. За по-обективно представяне на данните, даренията от нея са включени в общата сума на даренията от фондации, но са представени и отделно от тях по-долу в анализа.

Бележка за интерпретация:

Средствата, предоставени от фондациите в подкрепа на трети страни (напр. други нестопански организации, физически лица и пр.), могат да бъдат както собствени, така и целево привлечени от частни или публични партньори.

2.2. Сфери на подкрепа от фондациите

През 2024 г. дарителските приоритети на фондациите показват ясно изразена концентрация в традиционни сфери, но с отчетливи нови тенденции. Най-голям дял от подкрепата е насочен към образование и наука (78%), следван от социална подкрепа (56%) и култура и изкуство (44%). Значим интерес се наблюдава и към инициативи за развитие на дарителството (34%), както и към каузи, свързани с природа и околна среда (32%).

Особено внимание заслужава фактът, че правата на човека (31%) се утвърждават като приоритетна област, въпреки че корпоративният интерес към тази тема остава ограничен. Традиционно именно фондациите са основните двигатели на подкрепата за

каузи като свобода от насилие, права на мигранти, бежанци и търсещи убежище, защита на хора ЛГБТИ+, справедливост за невидими проблеми и общности, укрепване на социални движения, репродуктивно здраве и права на пациента, демокрация и гражданско участие.

Други значими сфери включват здравеопазване (31%), общностно развитие (22%) и подкрепа за животни (7%), които макар и с по-нисък дял, остават важни за цялостната картина на дарителството. Тези данни потвърждават устойчивостта на традиционните каузи, но и очертават нарастваща чувствителност към теми, свързани с човешки права и социална справедливост.

Фиг. 10: Сфери на подкрепа от фондациите през 2024 г.



2.3. Фондация „Америка за България“

Общо отпуснати средства (в български лева) през календарната 2024 г. включително и за проекти, които са стартирали в по-ранна година, но имат финансиране през 2024 г. от Фондация „Америка за България: 27 106 980 лв.

Разбивка по брой и обща стойност (в български лева) на финансираните проекти през 2024 г. от Фондация „Америка за България“ (вкл. одобрени през 2024 и в предходни години) по приоритети: 215 бр.

Приоритетна област	Брой финансирани проекти през 2024	Общ обем на финансирането в български лева
Бизнес, предприемачество и технологии	36	4 384 411 лв.
Добро образование и работни умения	57	10 249 304 лв.
Благоприятна бизнес среда	83	11 089 070 лв.
Културно-исторически и природен туризъм	47	2 267 972 лв.

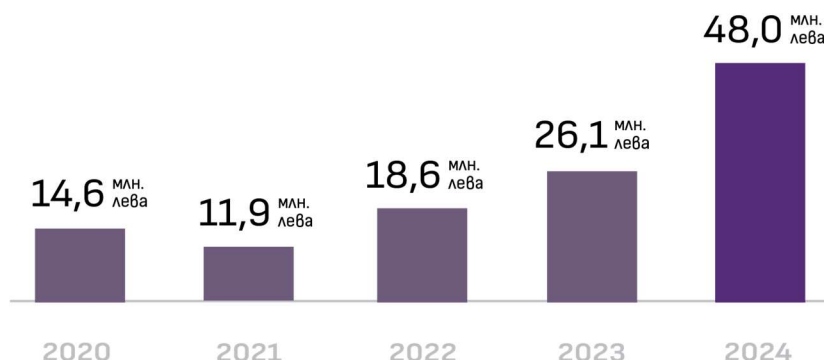
Общ размер на даренията (в български лева) от Фондация „Америка за България“ за други благотворителни инициативи през календарната 2024 година: 90 000 лв.

ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

3.1. Общ размер на дарените средства от физически лица

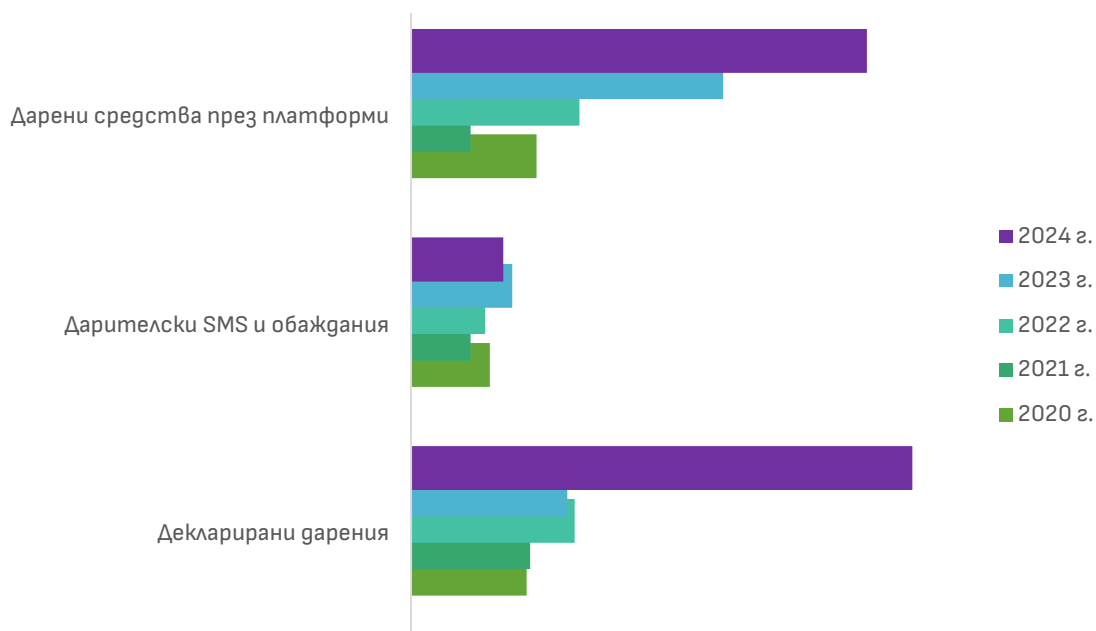
Общият размер на даренията от физически лица през 2024 г. е **47 981 612 лева**. Запазва се тенденцията на увеличение на обема дарени средства. Дори и през 2024 г. – година без отличителни кризи с негативно въздействие върху голям брой хора (с изключение на горските пожари в летния сезон), се регистрира ръст в дарените средства от индивидуалните дарители в подкрепа на общественозначими каузи. Спрямо 2023 г. ръстът в абсолютна стойност е 22 млн. лева.

Фиг. 11: Графика на дарените финансови средства от физически лица в последните 5 години, лева



Обемът средства от индивидуалните дарители се формира от данните, декларирани от физическите лица пред НАП, дарителските обаждания и SMS-и, обобщени по данни от мобилните оператори, и онлайн даренията в дарителски платформи.

Фиг. 12: Тенденции в дарените от физически лица за последните 5 години, лева



Редакционна бележка:

Възможно е част от декларираните дарения от индивидуални дарители пред НАП да съвпадат с дарения, направени чрез дарителски SMS или онлайн платформи. Няма налична информация дали дарителите, използвали тези канали, са декларирали същите дарения пред НАП. Обичайно даренията през платформи са многобройни и със сравнително малка

стойност. По данни на организации, които управляват дарителски платформи, броят на дарители, поискали целево сертификат и/или договор за предоставеното дарение (документи, които се прилагат при деклариране на направени дарения), е много нисък и пренебрежим спрямо общия брой дарители през платформите.

3.2. Дарения от физически лица по данни на НАП

По справка от данъчните декларации за 2024 г. по чл. 50 от ЗДДФЛ сумата на направените дарения е **22 919 707** лева, което е 3 (три) пъти повече от декларираните през 2023 г. дарения (**7 147 035** лв.). През 2024 г. **2202** физически лица са декларирали дарения към НАП, което бележи ръст от 15% спрямо предходната година.

По отношение на получателите на даренията (юридически и физически лица) нормативната рамка отново дефинира групи/кодове лица, в чиято полза се правят даренията, както е и при компаниите. Единствената разлика е, че физическите лица не биха могли да декларираят дарения на компютри срещу данъчни облекчения.

Фиг. 13: Брой физически лица, декларирали дарения, и суми на даренията в лева за 2023 и 2024 г. по данни на НАП

Показател	2023		2024	
	Брой лица, направили дарение	Сума на декларираните дарения, лева	Брой лица, направили дарение	Сума на декларираните дарения, лева
Получатели с код 01 Здравни и лечебни заведения, специализирани институции за предоставяне на социални услуги на деца и възрастни, детски градини, училища, университети, културни и образователни институции, НПО в обществена полза, Български Червен кръст, УНИЦЕФ	1 845	6 971 374	2 117	22 772 991
Получатели с код 02 По реда и условията на Закона за меценатството	44	145 753	54	123 613
Получатели с код 03 НЗОК в полза на дейности за лечение на деца Център за асистирана репродукция	23	29 908	31	23 103
ОБЩО:	1912	7 147 035	2 202	22 919 707

3.3. Дарения с дарителски SMS-и, обаждания и онлайн дарителски платформи

Справка от трите мобилни оператора в страната (A1, VIVACOM, Yettel) сочи лек спад от 9% на сумите, дарени от физически лица с дарителски SMS и обаждания, спрямо предходната година. През 2024 г. с дарителски SMS и обаждания са дарени 4,2 млн. лева.

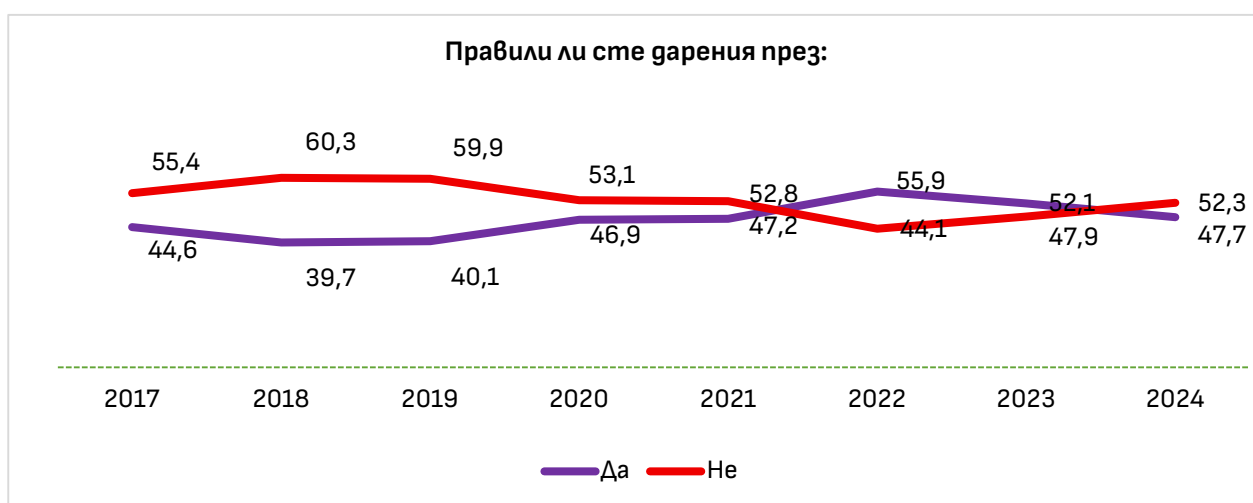
С дарителските номера се подкрепят инициативи като: „Българската Коледа“, кампании на Министерството на здравеопазването, Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи в помощ на деца на пострадали и загинали техни служители по време на изпълнение на служебен дълг; кампании на УНИЦЕФ България, фондация „И аз мога“, „SOS Детски селища“, Български червен кръст, както и кампаниите, които набират подкрепа и чрез единния дарителски номер 17 777 – DMS. Каналът остава релевантен за бързи, масови микро-дарения и апели при извънредни ситуации, но губи относителна тежест спрямо по-големи, дигитално проследими канали.

Най-популярните платформи в страната се управляват от юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, като това много ясно е посочено в техните ГФО и ГДД. В типичния случай на платформите се публикуват кампании за лечение на физически лица (деца или възрастни) и кампании в подкрепа на каузи на граждански организации (НПО). Една от платформите, чрез която се набират предимно средства за лечение за деца и възрастни, отчита огромен ръст на набраните средства.

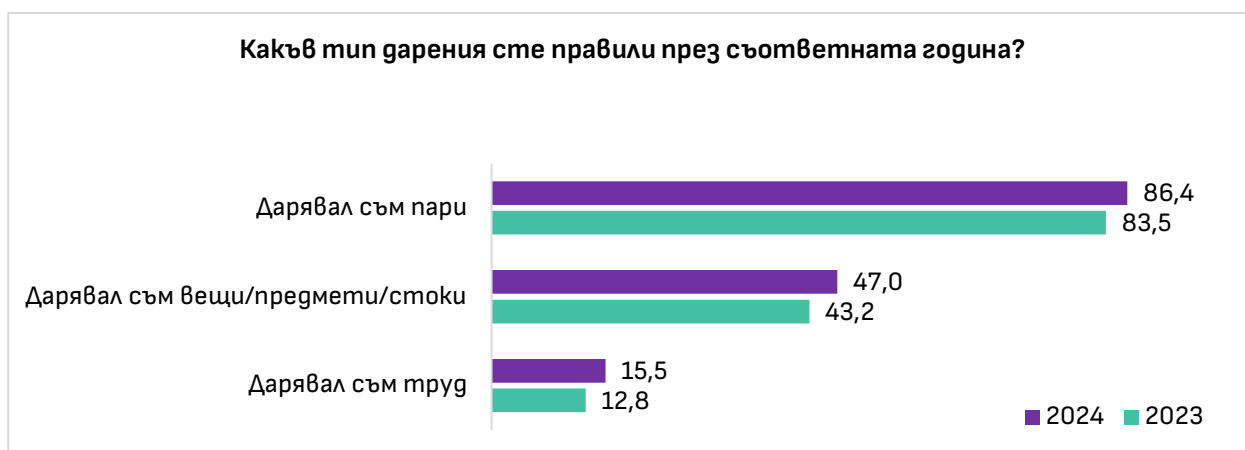
3.4. Обществено проучване за дарителски практики и нагласи към дарителството

За целите на анализа на дарителството и по поръчка на БДФ „Алфа Рисърч“ проведе представително проучване за обществените нагласи към дарителството през 2024 г.

Делът на хората, които споделят, че са правили дарения през 2024 г., спада спрямо тези, които не са дарявали, и е **47,7% към 52,3%**.



Запазва се тенденцията хората да даряват предимно финансови средства.



През 2024 г. индивидуалните дарители в България продължават да поставят здравните каузи като безспорен приоритет – 67,7% от анкетираните са дарявали за инициативи, свързани със здравеопазване, което е ръст спрямо 60,5% през 2023 г. Това показва засилена чувствителност към достъпа до лечение, терапии и спешни медицински нужди. На второ място остават социалните каузи, но с отчетлив спад – от 56,8% през 2023 г. до 45,5% през 2024 г., което може да се тълкува като пренасочване на вниманието от хронични социални проблеми към по-неотложни здравни и кризисни ситуации. Подкрепата при бедствия и

аварии също бележи ръст – от 23,9% на 28,9%, което потвърждава тенденцията дарителите да реагират активно на извънредни обстоятелства.

Въпреки че остават с по-нисък дял, каузи като култура и изкуство (11,1%), опазване на околната среда (7,1%) и религиозни инициативи (7,5%) показват значителен относителен ръст спрямо предходната година, което говори за постепенно разширяване на интересите на дарителите към по-нишови сфери.

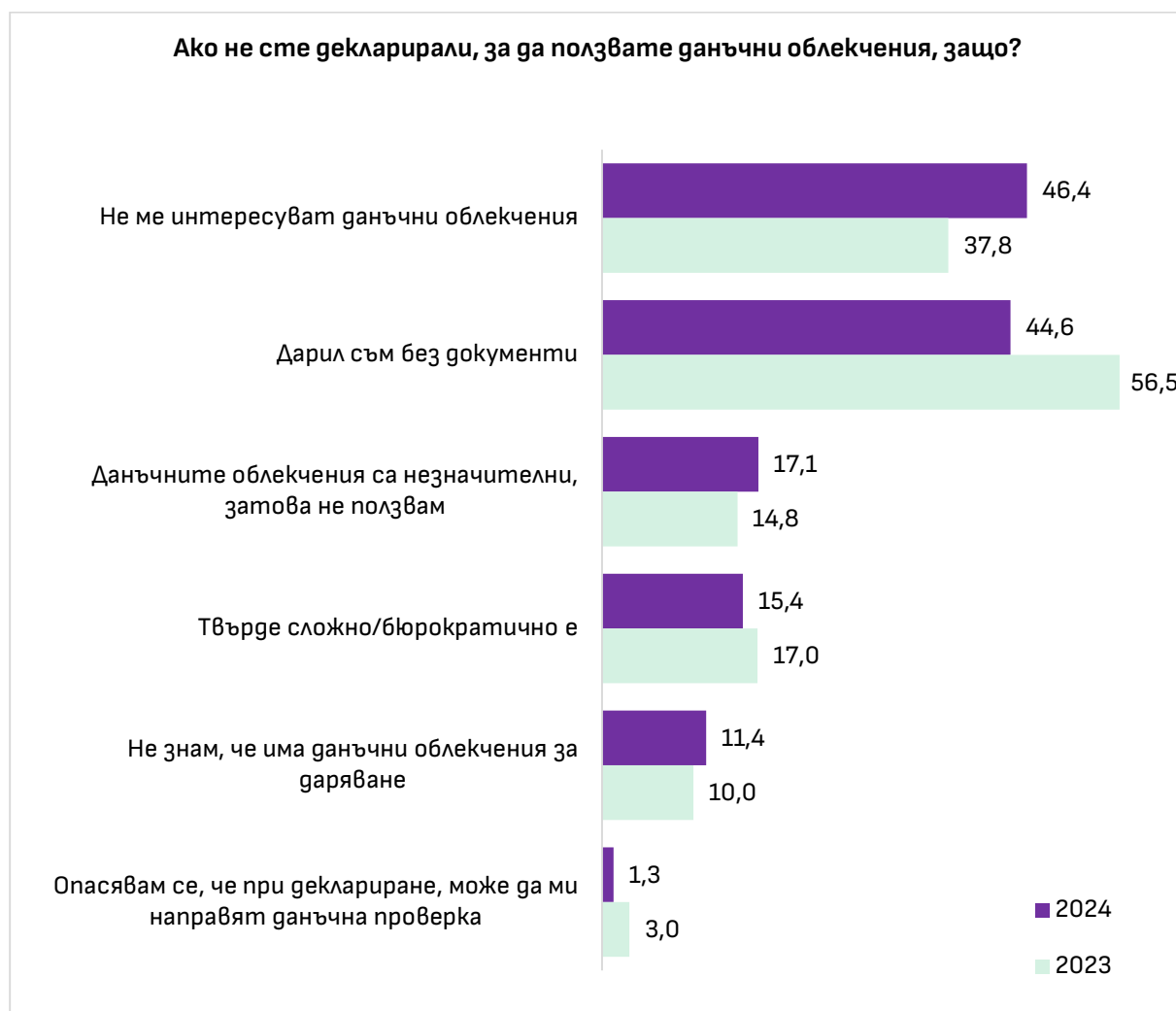
Общата картина очертава ясно доминиране на здравните и кризисните каузи, но е и сигнал за диверсификация на дарителските предпочитания, което създава възможности за по-целенасочени кампании в растящите сегменти.



Данните в допитването показват, че сред индивидуалните дарители, които не са декларирали дарения основните причини са **липсата на интерес към данъчни облекчения** (46,4%; ръст спрямо 37,8% през 2023 г.) и **даряване без документи** (44,6%; спад от 56,5%), което подсказва по-скоро пренебрегване на съществуващите насърчителни мерки и процедурни бариери, а не страх от контрол.

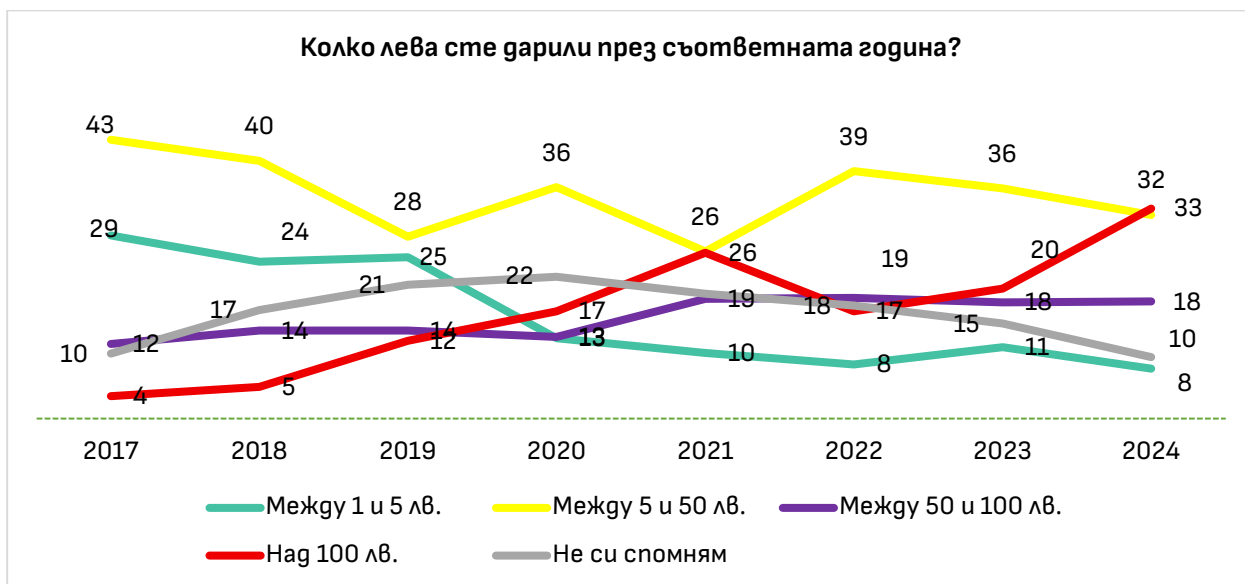
Следва възприемането, че **облекченията са незначителни** (17,1% срещу 14,8%), както и усещането, че **процедурата е твърде сложна/бюрокраична** (15,4% срещу 17,0%). Знанието за самото съществуване на данъчни облекчения леко се подобрява, но остава ниско (11,4% срещу 10,0%), докато **страхът от данъчна проверка** след декларирането на дарение е маргинален и дори намалява (1,3% срещу 3,0%).

В обобщение, най-силните спиращи фактори са **липсата на мотивация и документалната обезпеченост**, което насочва към нужда от по-ясна комуникация на реалната полза, улеснени доказателства (дигитални разписки) и опростени стъпки за деклариране.

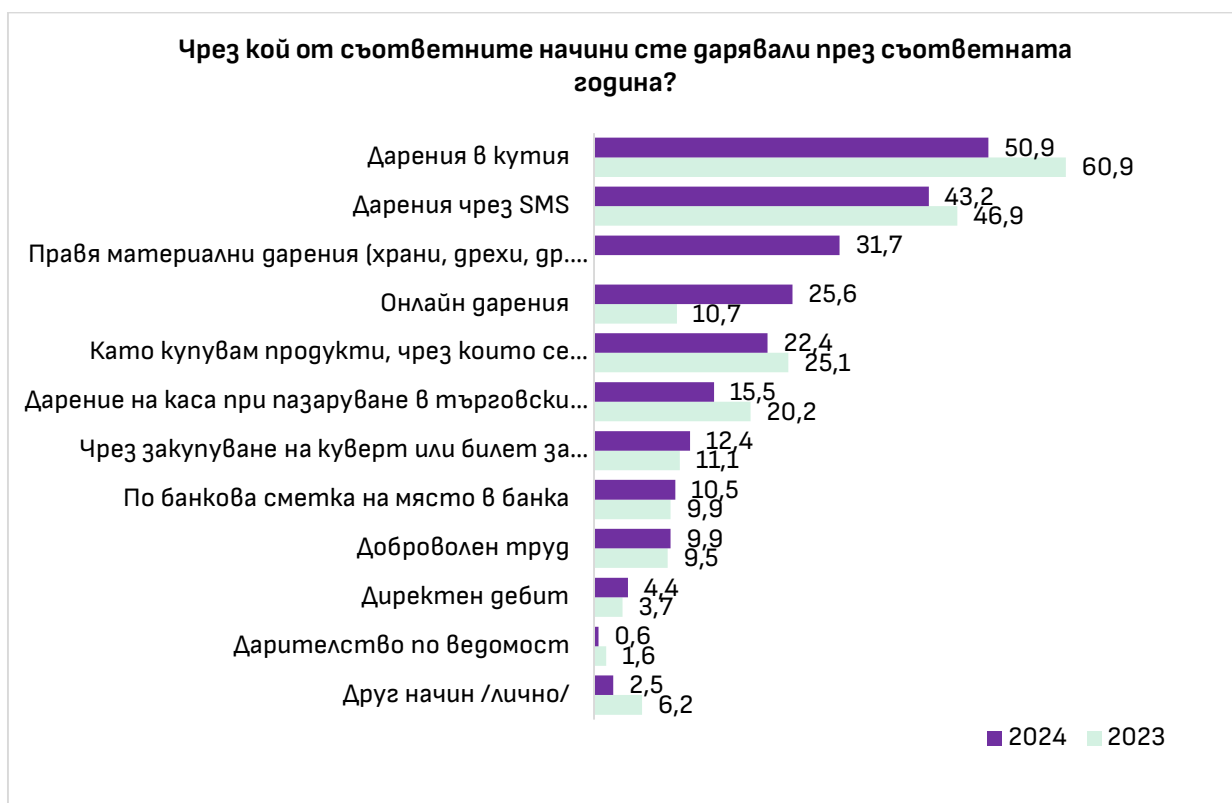


Данните показват отчетлива промяна в дарителските навици през последните години. Докато през 2017 г. най-голям дял от даренията са били в диапазона **1–5 лв. (43%)**, този сегмент постепенно намалява до едва **8% през 2024 г.**, което говори за отдръпване от символичните дарения. Същевременно даренията **над 100 лв.** бележат устойчив ръст – от **4% през 2017 г. до 33% през 2024 г.**, превръщайки се в най-динамично растящата категория. Средните дарения (между 5 и 50 лв.) остават относително стабилни, но с лек спад (от 29% през 2017 г. до 32% през 2024 г.), докато диапазонът **50–100 лв.** се задържа около 17–18% през последните години.

Тенденцията ясно показва, че индивидуалните дарители все по-често правят по-големи и целенасочени дарения, което може да се свърже с повишена ангажираност, доверие към каузите и по-добра комуникация на конкретния ефект от подкрепата.

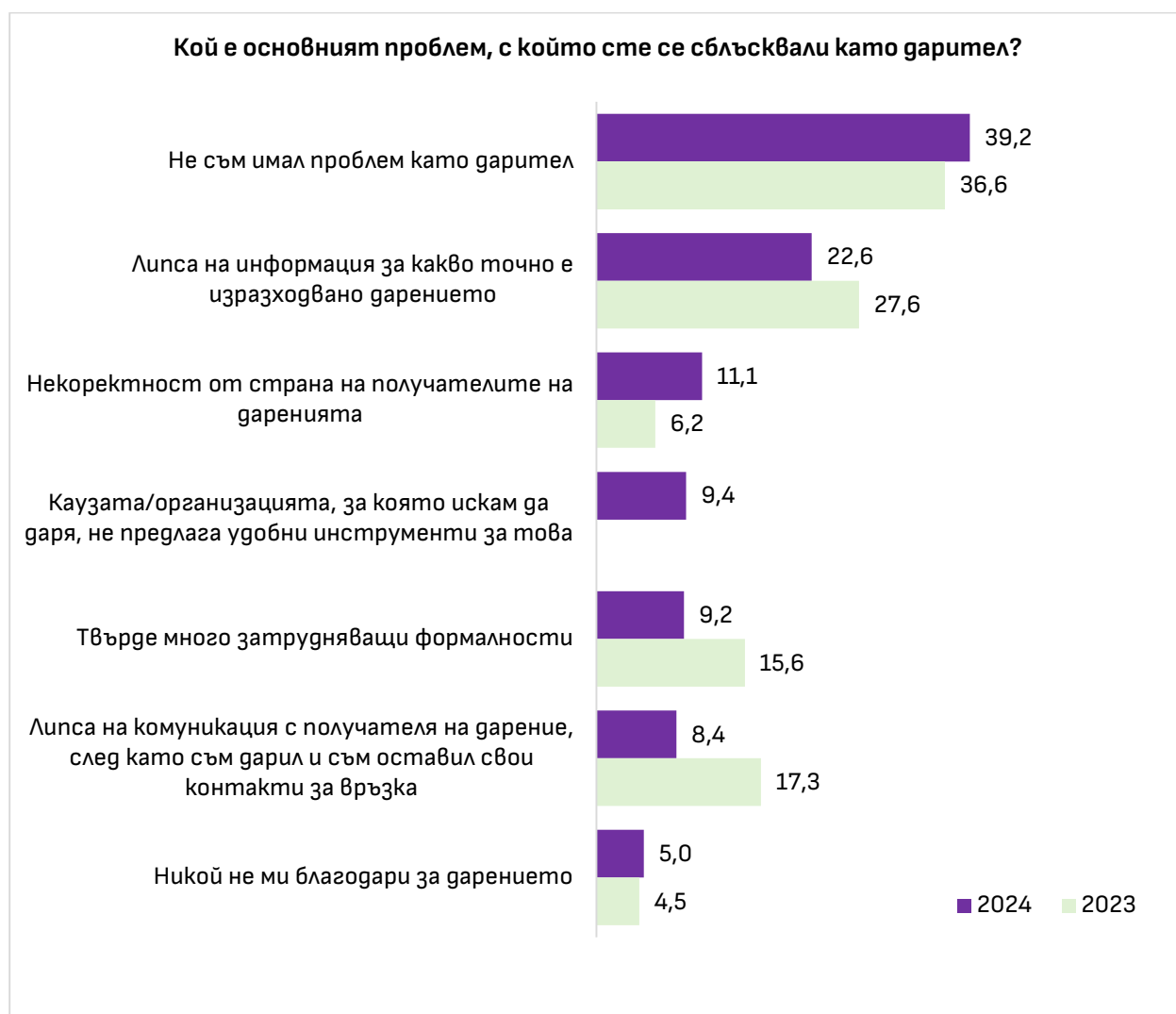


През 2024 г. най-предпочитаният начин за даряване остава **дарението в кутия** (50,9%), въпреки че делът му намалява спрямо 60,9% през 2023 г., което може да се тълкува като постепенно отдръпване от традиционните офлайн практики. **Даренията чрез SMS** също бележат спад – от 46,9% на 43,2%, но остават втори по популярност. В същото време се наблюдава значителен ръст на **онлайн даренията** – от 10,7% през 2023 г. до 25,6% през 2024 г., което е ясен сигнал за дигитализация на дарителското поведение. Материалните дарения (храни, продукти) запазват стабилна позиция (31,7%), а даренията чрез покупка на продукти с кауза и на каса в търговски обект леко намаляват. По-малко популярни остават банковите преводи (10,5%), доброволният труд (9,9%) и директният дебит (4,4%). Тенденцията показва, че макар традиционните форми да доминират, **онлайн каналите бързо набират скорост**, което създава възможности за кампании с дигитален фокус и интегрирани платежни решения.



По отношение на срещаните трудности пред дарителите: най-голямата част от тях (39,2%) не са имали проблеми при даряване, което е леко увеличение спрямо 36,6% през 2023 г. Сред основните затруднения остава **липсата на информация за какво точно е изразходвано дарението** (22,6%), макар че този дял намалява спрямо предходната година (27,6%), което е положителен сигнал за подобрена прозрачност. Същевременно се наблюдава ръст на обратната връзка за **некоректност от страна на получателите** (11,1% срещу 6,2%) и за **липса на удобни инструменти за даряване** (9,4%). Формалните затруднения намаляват (9,2% спрямо 15,6%), както и проблемите с комуникацията след дарение (8,4% спрямо 17,3%), което показва напредък в процесите и обратната връзка.

Въпреки това остава предизвикателство, свързано с доверието и удобството, което подчертава нуждата от по-ясни механизми за отчетност и лесни дигитални решения за дарителите.

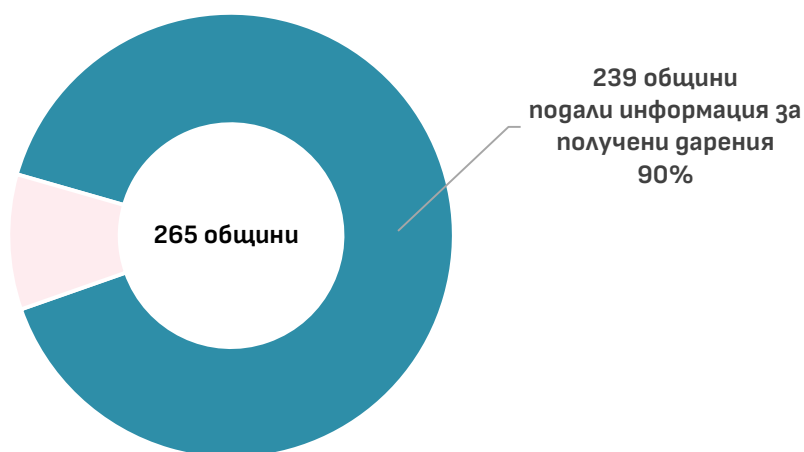


ДАРЕНИЯ КЪМ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – 2024 Г.

Методология

БДФ изпрати запитване по ЗДОИ до всички 265 общини в Република България. Потърсената информация касае всяко получено дарение през 2024 г. със следните параметри: дарител, вид дарение, стойност на дарението и предназначение.

Брой общини, включени в допитването:	265
Брой общини отговорили:	239
Брой общини без отговор:	26



Редакционна бележка:

Информацията за получени дарения, предоставена от общинските администрации, следва да се разглежда като част от вече декларираните и направени дарения от компании, фондации и индивидуални дарители, описани в основната част на анализа. Възможно е част от даренията, отчетени от общините – например тези от компании – да не са декларирани пред НАП. Целта на раздела за дарения към общините е да представи допълнителна перспектива относно дарителската подкрепа за местните институции.

Няма единен формат, в който общините събират и съхраняват информацията за получените дарения. Някои от тях имат пълни данни за дати, договори, дарители, вид, стойност и предназначение на дарението, вкл. дали волята на дарителя е изпълнена. При други информацията е оскъдна. Повечето от отговорилите общини поддържат регистър на получени дарения.

Основна слабост в наличната информация е липсата на остойностяване на непаричните дарения в десетки общини. Това е сериозен пропуск, защото в повечето случаи става въпрос за дарения с видимо висока пазарна стойност – недвижими имоти, автомобили, инвестиционни проекти, авторски и строителен надзор при изграждането на инфраструктура.

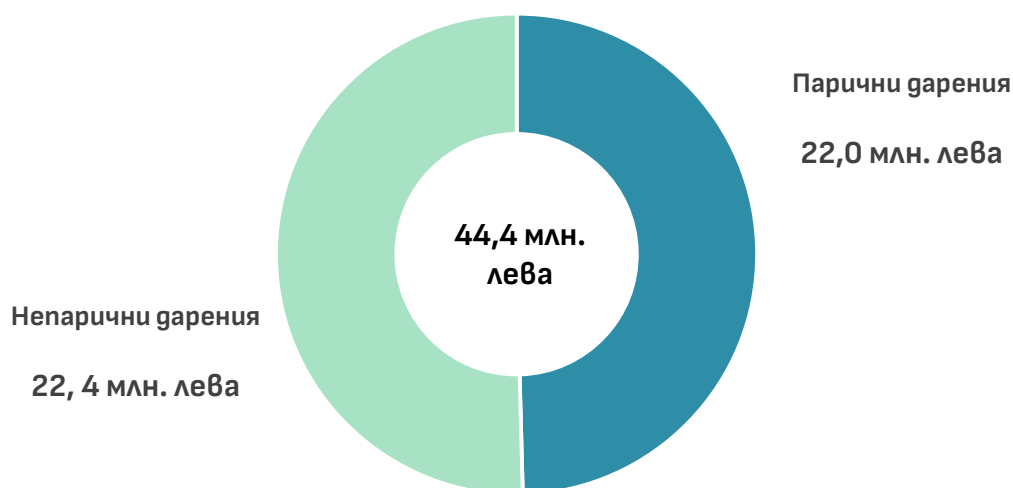
В някои по-големи общини като Варна и община Марица освен дарения към общината има и директни дарения за отделни общински структури като училища, детски градини, социални заведения.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

Колко са даренията средства към общините?

Според информацията, предоставена от общините в допитването, през 2024 г. общините в България са получили дарения на обща стойност **44 359 632 лева**. **Паричните дарения** са в размер на **21 998 322 лева**, а **стойността на получените непарични дарения** (материални, нематериални и услуги) възлиза на **22 361 309 лева**.

Фиг. 14: Общ обем получени дарения от общините в България през 2024 г.



Значителна част от отговорилите общини не са посочили стойности на получените непарични/нефинансови дарения. Когато те са описани по вид и има информация, може да се направи заключение, че непаричните дарения са с висока пазарна стойност (напр. недвижими имоти, автомобили, инвестиционни проекти, авторски и строителен надзор при изграждането на инфраструктура).

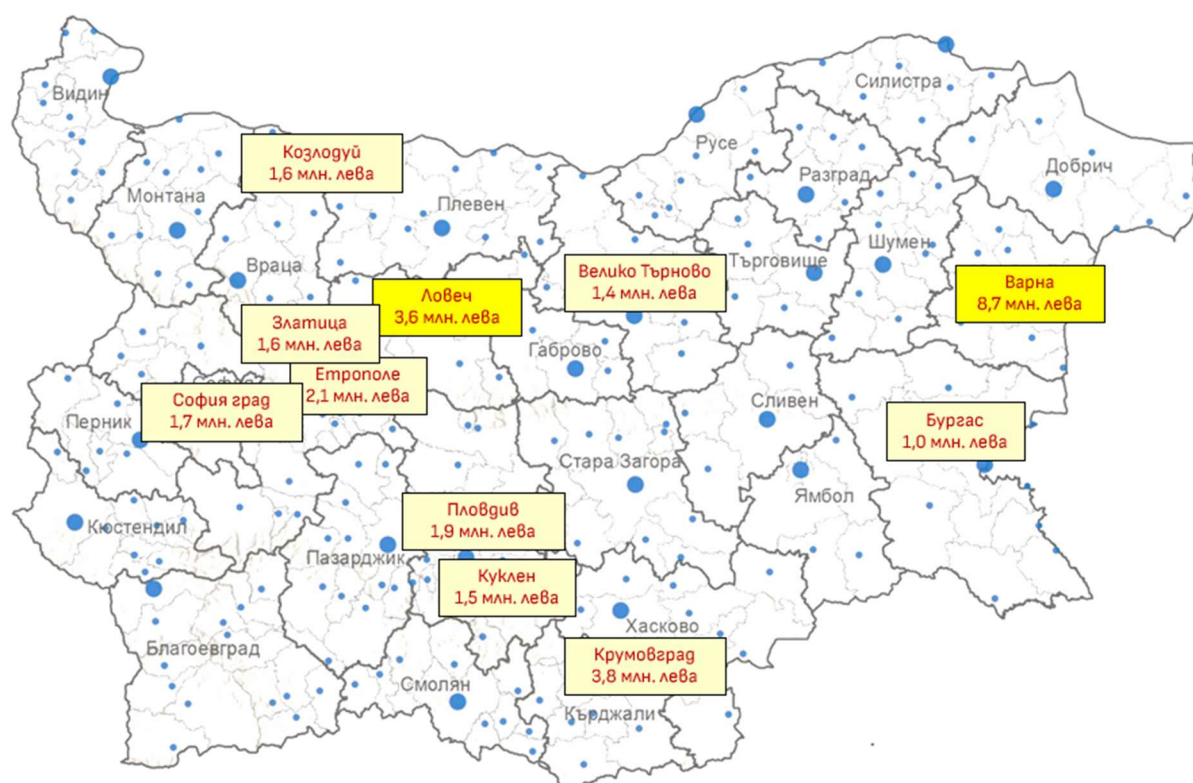
Най-много на брой дарения е приела община Пловдив – 1320, а Столична община – 1089.

20 от отговорилите общини не са получили дарения през 2024 г., т.е. посочената сума на получени дарения (парични и непарични) е 0,00 лева.

Регистрирани отделни дарения през 2024 г.	Брой общини	Обща сума, лева
до 100 дарения	205	36 622 008
между 100 и 500 дарения	12	4 137 030
над 500 дарения	2	3 600 594
неполучили дарения	20	0

Дарения на най-голяма стойност през 2024 г. е получила община **Варна** – 8,7 млн. лв. Те са основно непарични – материали, стоки и услуги (делът на паричните дарения е едва 0,4% от всички). Следват община **Кривопаланка** с 3,8 млн. лв., **Ловеч** с 3,6 млн. лв. и **Етрово** с почти 2,1 млн. лв.

Фиг. 15: Общини, получили дарения (парични и непарични) в общ размер над 1 млн. лева през 2024 г.



Фиг. 16: Таблица с общините, получили дарения над 500 хил. лева през 2024 г.

Община	Общ обем получени дарения, лева	Парични дарения в лева и %		Непарични дарения в лева и %	
Варна	8 738 794	31 033	0,4%	8 707 760	99,6%
Крумовград	3 819 119	3 744 675	98,1%	74 444	1,9%
Ловеч	3 626 996	99 528	2,7%	3 527 468	97,3%
Етровополе	2 048 336	1 889 668	92,3%	158 668	7,7%
Пловдив	1 853 604	812 255	43,8%	1 041 349	56,2%
Столична община	1 746 990	1 237 637	70,8%	509 353	29,2%
Козлодуй	1 622 427	1 622 427	100,0%	0	0,0%
Златица	1 587 162	1 286 550	81,1%	300 612	18,9%
Куклен	1 516 412	696 900	46,0%	819 512	54,0%
Велико Търново	1 431 897	762 684	53,3%	669 212	46,7%
Бургас	1 006 847	1 005 805	99,9%	1 042	0,1%
Мирково	941 420	41 844	4,4%	899 576	95,6%
Панагюрище	642 768	642 768	100,0%	0	0,0%
Враца	530 259	498 000	93,9%	32 259	6,1%

Кои са основните дарители към общините?

Сред дарителите към общини през 2024 г. преобладават частните компании – като брой и като стойност на даренията.

На второ място са дарителите – физически лица и еднолични търговци. Прави впечатление значително дарение от кмет на община (Дупница) като физическо лице за социална кауза – подпомагане на абитуриенти-сираци от общинските училища.

На трето място са неправителствените организации – фондации и сдружения, и религиозните общности. Има и отделни дарения от общини към други общини, от политически партии или отделни политици.

Политическите дарения са единични, предимно в малки общини и обикновено материални – електроуреди, хигиенни материали и др. най-често за социални заведения.

• Какво и как даряват юридическите лица?

Юридическите лица правят както парични дарения за всякакви общински дейности, така и непарични дарения под формата на материали, ремонти, проектиране, надзор и изграждане на инфраструктура.

Най-вече в малки общини като Сливо поле, Ценово, Кирково, но и в големи като Пловдив фирмите – доставчици по програмите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, предоставят допълващи продукти безвъзмездно.

Няколко големи компании даряват огромни суми на общините, в които основно осъществяват дейността си.

Сред най-щедрите корпоративни дарители се отличават големите добивни, индустриални и енергийни компании. Те са особено активни в общините:

- Крумовград (изграждане на инфраструктура в общинския център и в селата, културни събития, за болницата, социални заведения, археологически разкопки, футболен отбор, танцов състав, обучения);
- Златица;
- Етрополе;
- Мирково (инфраструктурни проекти);
- Козлодуй (културни събития, поставяне на светофарни уредби, ремонти на училища);
- Ловеч (поземлени имоти);
- Куклен (поземлени имоти).

• Какво и как даряват физическите лица?

В повечето общини преобладават дарителите – юридически лица. В някои общини обаче има превес на физическите лица, макар и с по-малки като стойност дарения.

Например в община Сатовча всички дарения са дошли през общинския фонд „1 лев“, който набира пари за болни деца. Във фонда са постъпили общо 81 дарения на стойност над 20 хил. лв. само от физически лица. Освен отделни физически лица, принос във фонда имат групи служители от много общински институции като детски градини, училища, кметства, социални заведения, читалища, но също така от потребителски кооперации. Подобна е картината в община Главиница с Общинския дарителски фонд "Да помогнем на нашите деца".

Освен в дарителските фондове, физически лица са основните дарители също при дарителски кампании, на благотворителни базари и в дарителски кутии.

Примери за голяма активност на дарители – физически лица, освен Сатовча, са общините Полски Тръмбеш, Струмяни, Бяла, Болярово.

Физическите лица даряват малки суми пари и доста по-значими като стойност недвижими имоти и услуги, свързани най-често с инфраструктура, ремонти и строителство. Има и дарени предмети за музеи, книги за библиотеки, картини за общински сгради.

Предназначение на даренията към общините

Дарителите предоставят пари, материални или други дарения почти винаги за някаква конкретна цел.

Много фирми и хора се включват с парични суми в организирани дарителски фондове и кампании с конкретна цел – за лечение на болни деца, справяне с пожарите, построяване на паметник, изграждане на парк, ремонт на църква, празници, панаири и културни събития. Извън тях компании, но и частни лица финансират образователни, здравни и социални заведения, приюти за животни и др.

Най-често се дарява на общините за културни събития – общински празници, фестивали, панаири, също така за инфраструктура и социални дейности. Прави впечатление, че дарители поемат значителна част от издръжката на общинските социални институции – центрове за настаняване на деца, възрастни и хора с увреждания. Даряват се както пари, така и стоки и предмети като храна, почистващи материали, грехи.

Има малки общини, които изглежда изцяло финансират културните си дейности с дарения. Примери в това отношение са общините Руен, Ветрино, Айтос, които разчитат на дарителски пари, за да организират общинските си празници.

Вълна от съпричастност, особено сред дарителите-физически лица, предизвикват природни кризи. Такъв пример е община Струмяни, където за кратко време са събрани над 12 200 лв. за противопожарните екипи на терен в периода на летните горски пожари.

Общински инициативи с местно значение също активизират дарителската активност. В община Полски Тръмбеш например е организирана дарителска кампания за закупуване на обемни букви, изписващи името на с. Каранци. 68 дарители – почти всички физически лица, са събрали за тази цел 8110 лв. В община Бяла са дарени пари за реставрация на икони в местна църква, в Костинброд с дарения са финансирани издигането на паметник на Васил Левски.

Даренията без условие са малко. Интересни примери в това отношение са община Рудозем, която е получила без условие всичките си 30 дарения за повече от 47 хил. лв. Най-много на брой дарения без условие е получила община Никопол – 39 на стойност почти 30 000 лв.

Дарителството в България през 2024 г.

Анализ на Български дарителски форум

Анализът се основава на база данни от Националната агенция за приходите за декларирани дарения от компании, еднoлични търговци и физически лица; официални данни за разходи за дарения, направени от ЮЛНЦ през 2024 г. по справка от Националния статистически институт; преглед на отчети в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел; преглед на отчети на международни дарителски организации; социологическо проучване, проведено от агенция „Алфа рисърч“ през м. февруари 2025 г.; данни от разширени въпросници до компании и фондации сред общността на дарителите в България; справка от трите мобилни оператора за даренията с обаждане и SMS и преглед на отчетите на съществуващите дарителски платформи в страната.



Анализът на дарителството 2024 г. е изготвен с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“.

Цялата отговорност за съдържанието се носи от БДФ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че отразява официалното становище на донорите и техните програми.